

MORAŠICKÝ

OBČASNÍK č. 51

Tři dny na Ukrajině

Jsem zastupitelkou Pardubického kraje a v týdnu od 25. 5. do 29. 5. 2015 jsem měla možnost s panem hejtmanem a dalšími lidmi navštívit jeden den Slovensko v okolí Prešova a zbytek dní Ukrajinu s Užhorodem a vesnicemi kolem. Náš kraj a tyto dvě oblasti mají mezinárodní spolupráci. Pan hejtman přizval na pracovní cestu po jednom zastupiteli napříč všemi politickými uskupeními, já jsem byla za STAN (Starostové a nezávislí).

Na Slovensku jsme si prohlédli nově zbudovanou opěrnou zeď pod jedinou silnicí ve starobylé vesničce v Osturni. Na opravu po povodni loni Pardubický kraj přispěl jedním milionem Kč. Odpoledne proběhlo jednání mezi zástupci našeho Pardubického kraje a Prešovského samosprávného kraje o další spolupráci.

V úterý ráno jsme pokračovali na Ukrajinu. Na hranici Slovenska končí schengenský prostor. Zažili jsme hraniční kontrolu, na kterou již mezi státy v EU nejsme zvyklí. Na Ukrajině jsme se setkali postupně s našimi krajany, s členy klubu T. G. Masaryka a samozřejmě i se zástupci Zakarpatské oblastní rady. Se všemi jsme diskutovali o budoucí spolupráci spřátelených oblastí. Prohlédli jsme si několik školek, základní školu a další stavby vztahující se ke spolupráci krajů a budoucím projektům.

Nejdůležitějším objektem začátku návštěvy byla nově zrekonstruovaná mateřská škola „Jalynočka“ v Chustu. Na její opravu poskytl náš kraj prostřednictvím fondu ViZa částku 250.000 UAH, což je v přepočtu cca 330.000,- Kč.

Přijeli jsme do slavnostní atmosféry společně se slovenskými zástupci prešovské oblasti. Ve školce čekali i rodiče dětí, aby se zúčastnili vystoupení svých potomků. Návštěva této školky a dalších dvou školek v dalších dnech mne v pocitech zasáhly asi nejvíce. Budova v Chustu byla opravená a rozšířená, ale na naše poměry trochu stísněná co do rozlohy prostoru pro hraní dětí. Zdálo se ale, že obyvatelé jsou naprosto nadšení a přesvědčení o dokonalosti přístavby. Kolik měli finančních prostředků, tolik se mohli rozmáchnout. Rozmáchnutí to bylo spíše skromné i navzdory pomoci zvenčí.

Posadila jsem se mezi ostatní dospělé a očekávala jsem, jaký bude program. Děti seděly velmi ukázněně vedle sebe ve slavnostním oblečení, některé již v kostýmech na představení. Zdály se mi nezvykle vážné ve srovnání s dětmi u nás. A pak začal program, který oslavoval vylepšení školky a vyjadřoval poděkování nám. Děti vše uměly dokonale. Recitovaly, tančily a zpívaly. Číselo z nich jakési dospělé odhodlání, že to musí být co nejlepší pro lidi, kteří jim finančně pomohli s opravou. Cítila jsem, jak se mi do očí tlačí slzy. Napadaly mne myšlenky o tom, jak krásné a snaživé děti se narodily bez svého rozhodnutí do hodně složitého prostředí této země. Některé čeká v budoucnu usilovná snaha o změnu mnoha věcí a některé třeba velmi brzy v dospělém věku rezignují na vše. Z vážných dětí možná vyrostou smutní dospělí. V hlavě se mi honily další myšlenky o nespravedlnosti světa. V tomto rozpoložení byla většina nás návštěvníků z bohatší a klidnější země.

Za tři dny se nedá proniknout do podstaty národa, bylo to jen takové malé nahlédnutí na vlastní oči, nejen na televizní zprávy. Další věty jsou pouze mými názory po jen letmém setkání s malou částí dnes už cizí země.

Ukrajinci jsou nesmírně přátelští a pohostinní. Další pocity jsem měla velmi smíšené. Deformace dvanáctiletou prací starostky mne nutila srovnávat a vyhledávat věci ohledně fungování samospráv a

státu. Snažila jsem se pochopit, proč venkov vypadá velmi zanedbaně oproti městu. To u nás není. Proč velké plochy úrodné půdy nejsou ani posekané, natož oseté a osázené zemědělskými plodinami. Proč tolik lidí na vesnicích vypadá tak zpustle. Nepřísluší mi soudit, ani jsem to nedělala, jen jsem se dívala. Silnice na venkově jsou v katastrofálním stavu, některé maličké rodinné domky jsou opravené, některé jsou již neobydlené a polorozbořené. Města vypadají mnohem lépe než venkov. Jsou tu obrovské rozdíly mezi městem a venkovem i ve vozovém parku. Na venkově jsme auta téměř nepotkávali, zato stádo krav i opuštěnou kravku venku na „silnici“ jsme viděli běžně. Ve městě můžeme zahlédnout krásná auta značky Mercedes a podobně honosné, ale také staré Lady a jiné letité automobily. Některé autobusy by u nás už jen z běžného pohledu neprošly technickou kontrolou. Nad všemi těmi rozdíly ční majestátně opravené kostely se zlatými věžemi. Na venkově působí, jako by je někdo někde postavil a přemístil do krásné, ale zanedbané krajiny jako vykřičník: „Dokážeme i nevidané věci“.

Mnoho našich krajanů by se rádo vrátilo sem k nám do Čech. Spousta dětí a studentů se učí češtinu s vidinou toho, že budou moct vyjet studovat do Čech, tedy na západ.

Vím jedno, budu podporovat nový projekt, kterým Pardubický kraj přispěje na další ukrajinskou školku. Děti by neměly strádat. Šťastnější a bohatší národy by měly pomoci a **přiměřeně** přispět těm méně fungujícím, chudším a nešťastnějším. Zároveň je ale třeba nutit obdarované k jejich finanční spoluúčasti a k práci. Ukrajíně můžeme mimo finanční podpory jen popřát, aby politické spory byly co nejdříve odstraněny a lidé se mohli věnovat polím, svým domům, svým rodinám, fungování samospráv a státu. Jedině tak se mohou přiblížit svou hospodářskou úrovní bohatším národům.

Cesta nazpět přes Slovensko a domů do Čech byla cestou na západ i ve smyslu směrem k rozvinutějšímu hospodářství, více funkčnímu státu, k fungujícím samosprávám měst a obcí. Máme se mnohem lépe a bylo by potřebné pro mnoho našich lidí občas vyjet na chudší místa a vidět vše na vlastní oči. Pak by si člověk více vážil toho, co má. Je to naše zásluha, našich lidí, náš výsledek práce, ale také jsme měli více štěstí.

Mgr. Hana Štěpánová - starostka

Ze života obce

- **24. dubna 2015 jsme slavnostně přivítali nová miminka** do naší obce. Jsou to Matěj Vrbica ze Řikovic, Beáta Čechová z Morašic, Matěj Kopecký z Višňarů, Dominika Šiklová z Morašic, Jan Mlejnek z Morašic, Adéla Cvingrářová z Morašic, František Kopecký z Lažan a Anna Tesařová ze Řikovic.
- **Zájezd pro důchodce** na Vertex, ke Zběhlíkovi, na Košumberk a do muzea v Rosicích se vydařil, i když bylo přšlavé počasí. Byl to výlet „kolem komínu“, ať už se to vezme jako kolem komínu „vertexového“, nebo jak se říká, když je to poblíž kolem domova. Na podzim se chystá zase zájezd do větší dálky.
- Práce na akci **Morašice – obnova sítí veřejného osvětlení, příloží k ČEZ** a pokládání kabelů nízkého napětí do země přešlo do své druhé etapy. První etapa je již hotova a v současné době budou opraveny tvrdé povrchy jako chodníky a silnice. Obě etapy rekonstrukce NN a zároveň našeho veřejného osvětlení vyhrála ve výběrovém řízení firma VČE montáže a.s. z Pardubic. Firma má i pobočku v Litomyšli. Spolupráce je s nimi od samého počátku výborná a odvádějí pěknou práci. Budeme se s nimi potkávat až do podzimu 2015, než bude vše hotovo.
- **Osázení prostranství před prodejnou Jednoty v Morašicích** je u konce. Nyní budeme jen čekat, až během pár let všechno pěkně povyroste. Na tuto akci přispěla Jednota, spotřební družstvo ve Svitavách částkou 35.000,- Kč. Za to jim patří poděkování.
- Práce na akci **Rekonstrukce vodovodních řadů – Morašice** byly rovněž zahájeny. Podle zákona o veřejných zakázkách jsme museli udělat jako u všech nemalých akcí rovněž výběrové řízení. Vyhrála firma ENVIRO – EKOANALYTIKA, s.r.o. z Velkého Meziříčí. Práce od počátku neprobíhaly ke spokojenosti obce. Firma byla několikrát vyzvána k nápravě zjištěných věcí. Nyní se situace již uklidnila a práce probíhají dle PD. Firma dílo dokončí dle smlouvy o letních prázdninách.
- Hasičům ze Řikovic byly zakoupeny **tři slavnostní uniformy**, novým mladým hasičům z Morašic ze

zásahové jednotky byly zakoupeny **tři pracovní obleky včetně bot a helmy**.

- V rámci obnovy strojního vybavení byl zakoupen nový **křovinořez STIHL**.
- V katastrálním území Řikovice u Litomyšle byla prováděna **revize souladu údajů katastru nemovitostí se skutečným stavem** v terénu. Revize bude ukončena koncem června 2015.
- **Do parku v Morašicích** byly přesazeny dva jedlé kaštany a jeden strom dřevovec. Je to dar od Ing. Petra Zehnálka.
- Pan Martin Eliáš **podal výpověď z nebytových prostor restaurace U Růže**. Prostory byly nabídnuty na úřední desce k pronájmu za stávajících podmínek od 1. 10. 2015.
- **DOTACE**: Byla získána investiční dotace na akci „Rekonstrukce vodovodních řadů – Morašice“ od Pardubického kraje ve výši 2.000.000,- Kč. Dále od PU kraje z POV 100.000,- Kč na akci Výměna oken v mateřské škole. 15.000,- Kč pro JPO V na plovoucí čerpadlo a ještě částka cca 30.000,- Kč z dotace POV prostřednictvím Mikroregionu Litomyšsko – Desinka na veřejná prostranství.
- **Od firmy EKO-KOM, a.s.** jsme obdrželi dopis, ve kterém se píše: Díky rozvoji a provozu systému tříděného sběru a recyklace využitelných složek komunálních odpadů, včetně obalových, jste přispěli ke zlepšení životního prostředí a snížení „uhlíkové stopy“. Úspora, kterou jste dosáhli, představuje emise CO₂ ekv. 45,687 tun, úspora energie 1 075 292 MJ.
- 22. 5. 2015 proběhla v Lubné tradiční soutěž u příležitosti Dne dětí členských obcí Mikroregionu Litomyšsko – Desinka, jehož je naše obec součástí. Tentokrát žádné z našich družstev neobsadilo „medailové“ místo. Ale účast má také svou cenu.
- V Řikovicích se opět toulal již několikátý pes, byl odchycen a umístěn v útulku Města Litomyšl na Pohodlí. Budeme na něho platit z obecních peněz až do doby, kdy si jej někdo vezme domů. Toulavé psy, pokud nikomu neublíží, nevolejte, nechte je raději volně odejít. Na Pohodlí, pokud je tam místo, psa umístí. Denně ale za něho obec platí až 90,- Kč, podle jeho velikosti. Vstupní převzetí a ošetření veterinářem jako je odčervení, odhmyzení a vakcinace je 2.250,- Kč.

-HŠ-

Ohlédnutí za končícím školním rokem

Do nového školního roku škola vstoupila po rozsáhlé stavební úpravě. Obec provedla rekonstrukci dolní chodby a vstupu do školy, který byl původní z roku 1938. Při rekonstrukci chodby bylo obnaženo i klenutí, které sloužilo jako vstup do sklepních prostor původního domu, který zde stál před rokem 1869, kdy na tomto místě byla postavena základní část dnešní školy.

V říjnu bylo oficiálně završeno více jak dvouleté úsilí o přeměnu školní zahrady na malé morašické arboretum. Škola na úpravy a výsadbu získala částečně prostředky z grantu ministerstva životního prostředí, z větší části pak byly úpravy financovány z provozních prostředků školy. Dne 14. října se formou projektu Šnečí slavnost školní zahrada slavnostně otevřela, v předvánočním čase bylo realizováno večerní vánoční nasvícení zahrady a na jaře se zde uskutečnil Den Země. Díky vybudovanému zastřešení slouží zahrada i jako přírodní učebna, školní družina ji využívá ke svým aktivitám.

Ve spolupráci s ISŠT Vysoké Mýto měli žáci osmého ročníku možnost každý měsíc navštívit dílny učiliště a po celý den pracovat na konkrétních výrobcích. V rámci projektu navštívili interaktivní výstavu Techmania Plzeň a automobilku TPCA Kolín. Tyto aktivity pomohly žákům rozvíjet své technické dovednosti, seznámit se s některými učebními obory.

Každoročně pořádáme některé celoškolní projekty, např. Sympaťák – soutěž pro chlapce, nebo MISS Školačka, kdy soutěžící chlapci nebo dívky vystoupí před spolužáky v řadě činností a za pomoci třídních kolektivů si připraví i volnou disciplínu. Letos se uskutečnil již 10. ročník Školního Amose, cílem tohoto projektu je přiblížit žákům svět literatury, získat je k častějšímu čtení beletrie. Navíc každý pracovní tým je složen z žáků 1.- 9.ročníku, a tak jsou vedeni

k vzájemnému pomáhání, k toleranci. Letos nás v den projektu navštívil i spisovatel L. Müller, který besedoval s žáky o svých knihách.

V průběhu roku se uskutečnila ve škole řada vědomostních soutěží, olympiád a nejlepší žáci pak postupují do okresních kol těchto soutěží. V tomto školním roce se až do krajského kola probíjeli naši zástupci v biologické olympiádě, v přírodovědné soutěži Zlatý list a obě družstva v dopravní soutěži mladých cyklistů. Velkou tradici má ve škole náš školní časopis Třesk, o jeho výborné úrovni svědčí i fakt, že v celostátní soutěži školních časopisů v Brně získal vynikající 3. místo.

V rámci projektu EU se pedagogové školy zapojili do celoročního vzdělávání v práci s tabletem, byli seznámeni s možnostmi jeho využívání při výuce, připravili se tak na případné vybavení školy touto technikou.

I když se počtem žáků 139 řadíme k menším školám v regionu, výsledky našich žáků v mnoha aktivitách a soutěžích jsou výborné a věříme, že tomu tak bude i v příštích letech.

Karel Kovář - ředitel

Toulky morašickou minulostí

Na svých toulkách se nyní podívejme do minulosti docela nedávné a začteme se do Morašického zpravodaje, jehož první číslo vyšlo v roce 1976.

Redakční radu vedl Ing. Jiří Šiša. Ve zpravodaji se píše toto:

„Situace v dodávce pitné vody v naší obci není růžová. V minulém roce a v některých dnech i v tomto roce se do vodovodní sítě dostávala voda se sloučeninami železa. Nejvíce postižené byly obce Nová Sídla, Sedlišťka a Tržek. V Morašicích se tyto problémy v takové míře nevyskytovaly. Kolem této kalamitní situace bylo vyvoláno nespočet jednání s vodohospodářskou správou a většinou nedošlo k přijatelnému řešení. V nedávné době ovšem provedli pracovníci vodohospodářské správy určitá opatření v propojení studní, takže se situace podstatně zlepšila. To ovšem neznamená, že je vše v pořádku. V letošním suchém létě bylo vody až nečekaně dostatek, avšak v příštím roce se mohou vodní poměry podstatně zhoršit.

Žádáme proto velkoodběratele – Zemědělské družstvo a Státní statek, aby nadále velmi šetřili vodou. Všechny občany opět upozorňujeme, že kropení zahrádek lze provádět jen ve velmi omezeném množství, pokud ovšem nebude vyhlášen úplný zákaz. Zásadně je zakázáno kropení brambor, řepy a trávníků. Hospodynkám doporučujeme, aby v letních měsících nepraly v sobotu, ale aby si vybraly jiný den v týdnu.“

Pozor, toto je stav v roce 1976. Važme si každé kapky vody i toho, že nyní máme nový hlubší vrt s větší kapacitou a že nám z kohoutků teče čistá kvalitní voda bez „rzi“.

Nedostatek vody trápil naši vesnici už v dobách dávno minulých. V kronice obce čteme:

„Časem jeví se v obci nedostatek vody. Tak v roce 1875 dojíždělo se celou zimu do Tržku pro vodu. Když v roce 1881 počal se nedostatek takový opět jevití, učiněn pokus za vedení Josefa Abraháma, mlynáře z malých Sedlišť, Josefa Soukupa starosty místní obce (č.p. 59 – nyní vlastní Jokeš Josef) a Josefa Slavíka (č.p. 47 nyní rychta) vyhledati prameny u LÍP, kdež po dobu 1 měsíce pilně bylo v kopání a trhání skály prachem zaměstnáno 15 lidí denně – leč voda nevystoupila, až v deštivém roce 1882 země úplně se vodou nasýtila.“

Nastává otázka, kde ono místo u lip bylo. Moje domněnka je, že u jezírka.

Pro Občasník připravila Bohumila Trávníčková